

PRIKAZI KNJIGA

Klaus Peter Becker—Miloš Sovak

LEHRBUCH DER LOGOPÄDIE

Verlag Volk und Gesundheit, Berlin, 1972. (Strana 305, velikog formata)

Prošle godine ovo delo izašlo je kao udžbenik za studente logopedije Humboltovog univerziteta u istočnom Berlinu. Međutim, zbog naučnog nivoa i svestranog tretiranja logopedskih problema, zbog unošenja u ovu naučnu disciplinu materijalističkog aspekta na govor i govorne poremećaje, zbog metodologije i sistematičnosti izloženog gradiva, a posebno zbog njegove izuzetne vrednosti za logopedsku praksu delo će biti podjednako korisno za naučne radnike i praktičare, u prvom redu za logopede, lingviste i psihologe.

U logopediji od njenog nastanka, od stare Grčke i drevnog Rima, kad se neobično negovala kultura govora i poklanjala pažnja govornim poremećajima, pa do naših dana, bio je i ostao jedan njen problem: da li ona u klasifikaciji naučnih disciplina pripada prirodnim ili društvenim naukama, odnosno medicini ili pedagogiji? Problem je značajan, jer od njegovog pravilnog rešenja dobrim delom zavisi njena afirmacija u rehabilitacionoj praksi. U ovoj dilemi za određivanje karaktera logopedije u raznim vremenskim periodima prevladavalo je čas jedno čas drugo gledište. I autori ovog dela morali su se na samom početku dotaći ovog problema i zauzeti svoj stav. Oni smatraju da je nauka o govornim poremećajima delom medicinska, a delom pedagoška disciplina. Obe discipline su samostalne, ali su ovdje, kad je u pitanju otklanjanje govornih poremećaja, tesno među sobom povezane i isprepletane. Pedagoški deo nauke o govornim poremećajima naziva se pedagogija govornog ozdrav-

ljavanja ili mnogo češće — logopedija, dok se medicinski deo mahom odnosi na fonijatriju i neke druge specijalne grane medicine. Čini nam se da je ovo razgraničavanje i definisanje logopedije na svom mestu jer logopedija (grana specijalne pedagogije, pedagogija govornog ozdravljanja) ne bi bila potpuna ako bi u znatnom broju logopedskih slučajeva gubila iz vida njihovu etiologiju i patogenezu, a ponekad i terapiju (operaciju, proteziranje kod defekata govornih organa, npr. kod mehaničkih dislalija, kod palatolalije, lečenje bolesnika s afazijama itd.), čime se bavi medicina, dok s druge strane, bez pedagoških (logopedskih) metoda i psihološkog aspekta ne bi se uopšte postigao bitni zadatak — govorna i socijalna rehabilitacija logopatske ličnosti.

Isto tako autori su u uvodnom delu nastojali da precizno i tačno objasne i druge logopedske probleme, a često u vezi s tim i stručne termine i na taj način otklone izvesne nejasnosti i neodređenosti koje su u ovoj naučnoj disciplini postojale.

U uvodnom delu naveden je kratak pregled razvoja i današnjeg stanja logopedskog rada i njegove organizacije u nekim evropskim zemljama, a naročito u DRN. Njegov širi i dublji razvoj (teorije i prakse) vezan je za početke i razvoj socijalističkog društva DRN i drugih socijalističkih zemalja.

Ontogenezi, odnosno razvoju pravilnog govora deteta, kao nekoj vrsti uvida u sagledavanje nastanka i klasifikacije govornih poremećaja dano je s pravom dosta mesta. Problem je pos-

matran s lingvističkog, fiziološkog i psihološkog aspekta.

Govornim poremećajima, koji se ovde još nazivaju »poremećaji verbalne komunikacije« dato je u delu najviše prostonora. Interesantna je njihova klasifikacija, koja se inače razlikuje od klasifikacije većine klasičnih dela iz ove oblasti u svetskoj literaturi. Ta razlika ne predstavlja samo formalnu, spoljašnju stranu ovog problema već ima i suštinsku karakteristiku. Prema autorima klasifikacija govornih poremećaja je ova: 1) **poremećaji zakasnelog govornog razvoja** (alalija, dislalija, agramatizam, poremećaji čitanja i pisanja); 2) **poremećaji centralnog porekla** (verbalne akustičke agnozije, verbalne vizuelne agnozije, verbalne apraksije, govor psihički zaostalih, afazije, govorni poremećaji pri psihičkim poremećajima — (govorni poremećaj pri manično depresivnim psihozama, govorni poremećaj kod šizofrenije, govorni poremećaj kod epilepsije), 3) **ekspresivni poremećaji** (dizartrije, rinolalije, palatolalija); 4) **glasni poremećaji** (nepotpuno mutiranje, nepravilan glas pri mutiranju, dečja promuklost, afonija, fonastenija, spastične disfonije i 5) **reaktivni govorni poremećaji** odnosno govorne neuroze (mutizam, surdo mutizam, elektivni mutizam, mucanje, brzopletost).

U odeljku u određivanju dijagnoze pojedinih govornih poremećaja dana je

vrlo iscrpna metodika ispitivanja. Tu su zastupljeni razni aspekti: medicinski, pedagoški, psihološki, lingvistički. Čini mi se da je to ovde savršeno dobro, jasno i naučno urađeno i da će logopedskoj praksi biti od izvanredne koristi.

U odeljcima »domen delatnosti praktičnog logopedskog rada« i »pregled forme rehabilitacionog vaspitanja« izloženi su ciljevi, sadržina i sredstva. Ocenjen je pedagoški i društveni značaj, aktuelnost i korisnost logopedskog rada u savremenom prevaspitanju dece i omladine s govornim i glasovnim poremećajima.

U odeljku sistem logopedskih institucija i njihovih funkcija dat je pregled vrsta ovih ustanova i njihove organizacije, a u poglavlju »Čuvanje od govornih poremećaja« izložena je preventiva.

Delo univerzitetskih profesora Bekera i Sovaka, uz saradnju drugih naučnih radnika, predstavlja danas jedno među najboljim delima u ovoj oblasti svetske literature. Ono pruža jasan uvid u teorijske probleme s naučnog aspekta i metodike u praktičnog rada. Njime su i logopedska teorija i praksa mnogo dobili. Stoga »Logopediju« profesora Bekera i Sovaka toplo preporučujemo svima našim stručnjacima koji se bave teorijski i praktično ovom naučnom disciplinom.

Miodrag V. Matić

Kurt Heller:

INTELLIGENZMESSUNG

Zur Theorie und Praxis der Begabungsdiagnostik in Schule und Sonderpädagogik unter Berücksichtigung neuer Forschungsergebnisse (Mjerenje inteligencije — Prilog teoriji i praksi dijagnostičiranja stupnja nadarenosti u školi i specijalnoj pedagogiji s osvrtom na novije rezultate istraživanja) — Neckar-Verlag, Villingen Schwenigen, 1973, 285 stranica.

Knjiga predstavlja izvanredno informativan i kritičan prikaz problema ispitivanja inteligencije i primjene tih ispitivanja u okvirima suvremene psihološke teorije i psihološko-pedagoške prakse. Sastoji se iz dva dijela: iz teoretskog i praktičko-empirijskog.

U prvom, teoretskom dijelu, autor daje prikaz rezultata novijih istraživanja intelektualnih sposobnosti, koji obuhva-

ća kako »fenomenološki« orijentirane teorije inteligencije i nadarenosti tako i faktorske teorije inteligencije. U okviru prve grupe teorija autor navodi shvaćanja koja zastupaju Wenzl, Buseman, Gottschaldt, Mierke i drugi. Mierke, npr., razlikuje bazičnu inteligenciju (Kern- ili Grundintelligenz), koja je većim dijelom određena nasljeđem, od